

Förstudie, en kartläggning av målgrupp - finns förutsättningar att starta ett Fontänhus?

Hälsa handlar om att leva sitt liv i gemenskap med andra.
Ett liv som inbegriper frihet, delaktighet och samma möjligheter,
rättigheter och krav för alla människor i samhället.

Det betyder att bostad, arbete, försörjning, familj och vänner att umgås
med är centrala delar i livet. Många studier visar att bristen på dessa
grundläggande förutsättningar leder till psykisk ohälsa och skapar
svårigheter i att återhämta sig och tillfriskna.....

Vi som har gjort/bidragit till denna kartläggning av en målgrupp:

Marie Skärblom Hermansson

Martin Adestam

Micael von Wowern

Marie Sjögren, RSMH Österlen (Riksföreningen för Social och Mental Hälsa)

Sigbrit Emilson, IFS (Intresseföreningen för schizofreni och andra psykosliknande tillstånd)

Peer Torell, IFS (Intresseföreningen för schizofreni och andra psykosliknande tillstånd)

Gustaf Liljekvist, Anhörig Skåne

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Bakgrund.....	3
Uppdraget.....	3
Fontänhus	4
En effektiv modell	4
Fontänhuskonceptet	5
Olika program för olika behov.....	5
Organisation.....	5
Samverkansaktörer	5
Finansiering.....	6
Framgångsfaktorer i Fontänhus	6
Kartläggningen av behovsgruppen	7
Metod och tillvägagångssätt	7
Resultat från kartläggningen	8
Skurups kommun	8
Sjöbo kommun	9
Simrishamns kommun.....	11
Arbetsförmedlingen	13
Försäkringskassan	14
Möjligheternas Hus	14
Intresseföreningarna.....	15
Personliga Ombud.....	16
Slutsats.....	16

Sammanfattning

En person som på grund av sin psykiska ohälsa/funktionsnedsättning inte står till den öppna arbetsmarknadens förfogande kan ansöka hos kommun insats om stöd till sysselsättning alt. stöd till att närma sig arbetsmarknaden enligt Socialtjänstlagen (Lag (1993:387)) alternativt daglig sysselsättning enligt LSS (Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade). Den insats som beviljas ska vara individuellt anpassad till behov och funktionsnivån hos den enskilde och syfte/mål ska sättas för insatsen.

I maj 2019 skickades en förfrågan från socialnämnden i Ystads kommun till motsvarande nämnder i Simrishamn, Tomelilla, Sjöbo och Skurup kommuner. Förfrågan gällde om intresse finns att inventera förutsättningar till att starta ett sydöst-gemensamt fontänhus med syfte att höja ambitionerna i socialpsykiatrisk kontext. Av de tillfrågade kommunerna svarade Skurup, Sjöbo och Simrishamns kommuner att intresse finns och att de ställer sig positiva till att en inventering av förutsättningar genomförs.

Inventeringen har fokuserat/avgränsats till att undersöka hur stor en målgrupp kan vara i Skurups, Sjöbo och Simrishamns kommuner, som skulle ha nytta av en fontänhusverksamhet och därmed tillsammans med de övriga sydöstra kommunerna kunna utgöra ett underlag till presumtiva deltagare i ett eventuellt framtida fontänhus.

Även Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Möjligheternas Hus och Personligt Ombud har kontaktas.

Gemensamt, samtliga kommuner

Inventeringen i de tre kommunerna tillsammans med uppgifter från Arbetsförmedlingen visar att det skulle kunna finnas ett målgruppsunderlag på 359 personer, som skulle kunna ha nytta av en fontänhusverksamhet i syfte att närma sig arbete/praktik/studier.

Verksamhet	Antal personer ¹
IFO/Vuxen/Arbetsmarknad/Försörjningsstöd Skurup, Sjöbo, Simrishamn	92
Sysselsättningsverksamhet, Socialpsykiatri	20
Arbetsförmedlingen (exkl. Ystad, Tomelilla)	247
Summa	359

¹ Redovisade antal personer vet vi inte med säkerhet om de är unika personer, eftersom en person kan vara aktuell hos flera myndigheter/verksamheter

Samtliga kommuner tar upp att det finns ett mörkertal med personer som inte söker kommunala insatser trots att de på grund av upplevd psykisk ohälsa inte klarar av att arbeta. Framförallt anser man mörkertalet rör unga med psykisk ohälsa. Detta kan betyda att det finns fler än det redovisade antalet personer.

En utmaning som framkommer är att personer kan komma att behöva göra resor för att komma till en fontänhusverksamhet och vikten av att ett fontänhus i sådant fall bör ligga centralt - nära en knutpunkt för kollektivtrafik.

Skurups kommun

Resultatet visar på att ett fontänhus kan komplettera den nuvarande verksamheten då en fontänhusverksamhet är arbetsinriktad och att man anser att framför allt yngre vuxna inte kommer till den befintliga sysselsättningsverksamhet, som av dem uppfattas som stigmatiserande.

Sjöbo kommun

I kommunen anges att ett fontänhus helt eller delvis skulle kunna komplettera den nuvarande verksamheten eftersom sysselsättning ofta efterfrågas. Man syftar då på individer som ligger utanför den befintliga öppna verksamheten. De personer som främst skulle vara i behov av ett fontänhus är personer som nyligen insjuknat - unga eller de som idag inte har någon insats alls. Man upplever även att det är mycket positivt att ett fontänhus inte är en myndighet.

Simrishamns kommun

Inom den socialpsykiatriska enheten upplever man att det redan finns tillfredsställande verksamhet i kommunen för de personer som ingår i enhetens målgrupp. Här finns en målgrupp som man anser saknar arbetsförmåga.

Man ser gärna att det skulle finnas en verksamhet dit man kan hänvisa målgruppen som kan fungera som sluss till arbetslivet.

Ett fontänhus skulle erbjuda möjligheten att bygga upp en fungerande vardagsstruktur och stor hjälp för nyanlända personer som inte lyckats etablera sig i samhället p.g.a. psykisk ohälsa, låg utbildningsbakgrund och språksvaghet. Ett fontänhus skulle även kunna täta ett glapp som finns mellan socialtjänstens insatser och det som t ex Arbetsförmedlingen kan erbjuda.

Slutsats

Kartläggningen/inventeringen visar att det tillsammans med det som framkom av inventeringen i Ystad 2017, finns ett tillräckligt underlag av personer med behov av en kompletterande insats, som ett fontänhus skulle kunna erbjuda.

Svaren från de kontaktade kommunerna i förstudien säger även att ett fontänhus inte tar över annan verksamhet. Däremot skulle de komplettera det man inte själv kan erbjuda/tillhandahålla.

Nästa steg bör således vara att ta nästa steg mot ett förverkligande av ett gemensamt fontänhus i sydöstra Skåne.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Ystad kommun beslutade i april 2017 att bifalla motion av Karin Olsson-Lindström (L). "*Höj ambitionerna och utveckla innehållet i vår öppna socialpsykiatri*" och lämnade vidare ett uppdrag till socialnämnden. Socialnämnden uppdrog en arbetsgrupp hösten 2017 bestående av representanter för verksamhet och brukare/anhöriga att analysera förutsättningar och vinster med att starta/utveckla en brukarstyrd verksamhet samt jämföra kostnaderna för dagens verksamhet och en brukarstyrd dito. Uppdraget innebar att inventera socialpsykiatrisk verksamhet som erbjuder social gemenskap, sysselsättning, färdighetsträning/-rehabilitering i form av ett fontänhus.

Arbetsgruppen kom fram till att det inte finns ett tillräckligt underlag eller ekonomisk bäraktighet för ett fontänhus i endast Ystads kommun. Däremot konstaterade arbetsgruppen i sin rapport att det vore det lönsamt att starta en gemensam verksamhet i sydöstra Skåne.

I maj 2019 skickades en förfrågan från socialnämnden i Ystad till Simrishamn, Tomelilla, Sjöbo och Skurup om intresse finns att inventera förutsättningar till att starta ett sydöst-gemensamt fontänhus. Av de tillfrågade kommunerna har alla förutom Tomelilla svarat att intresse finns och att de ställer sig positiva till att en inventering av förutsättningar genomförs.

Simrishamns socialförvaltning framhöll i sitt svar vikten av att inventeringen innefattar hur brukarna ställer sig till ett fontänhus, då det kan innebära nödvändigt att förflytta sig mellan bostadsort till den kommun där ett eventuellt fontänhus kan komma att ligga.

En person som på grund av sin psykiska ohälsa/funktionsnedsättning inte står till den öppna arbetsmarknadens förfogande kan ansöka om insats om sysselsättning hos kommunen. Den insats som beviljas ska vara individuellt anpassad till behov och funktionsnivån hos den enskilde och syfte/mål ska sättas för insatsen.

Enskild person med psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar p g a detta kan hos kommun ansöka om bistånd till meningsfull sysselsättning enligt Socialtjänstlagen (Lag (1993:387) alternativt daglig sysselsättning enligt LSS (Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).

Uppdraget

Ystad kommun fick i uppdrag att genomföra en förstudie/kartläggning kring möjligheterna att starta ett gemensamt fontänhus i sydöstra Skåne. Uppdraget har avgränsats till att undersöka hur stor en målgrupp kan vara i Simrishamn, Sjöbo och Skurups kommuner, som skulle ha nytta av en fontänhusverksamhet och därmed tillsammans utgöra ett underlag till presumtiva deltagare i ett fontänhus.

Fontänhus

Det första fontänhuset (eng. *Fountain House*) startades 1948 i New York av en grupp före detta mentalvårdspatienter. De fann det svårt att klara sig på egen hand efter utskrivning från psykiatrin och kände ett behov av att tillsammans hjälpa och stödja varandra. Patienterna ville skapa ett alternativ som utgick från varje människas förmåga, frihet och rätt till att fatta egna beslut. De ville också genom en meningsfull arbetsinriktad dag skapa förutsättningar för att kunna återerövra självkänslan. De ville bryta med vårdens traditionella fokusering på sjukdomsbilden, med erfarenheter därifrån som ensamhet, isolering och stigmatisering. I stället ville de betona förmågan till arbete, delaktighet och social gemenskap. Därigenom framhävs det friska hos människor och individens produktiva förmåga och självförtroendet växer.

Eftersom fontänhusverksamheten fokuserar på det friska kallas deltagarna följaktligen för medlemmar, inte patienter eller klienter. Medlemskapet är frivilligt, gratis och utan tidsbegränsning.

Fontänhus organiserades som ett klubbhus och genom medlemskap garanterades varje individs demokratiska rättigheter i klubbhusets verksamhet. Fontänhus finns över hela världen. De finns i 33 länder, består av 330 hus och når 100 000 personer varje år! I Sverige finns det 13 fontänhus.

En effektiv modell

För personer med psykisk ohälsa har fontänhusmodellen visat sig vara en effektiv rehabiliteringsmodell världen över. Modellen är effektiv, framför allt på det mänskliga planet, men också vad gäller minskade kostnader för sjukvård, socialt stöd från kommunen samt sjukersättning från staten. Med fontänhusets inkluderande rehabiliteringsprogram kan personer som står långt från arbetsmarknaden hitta vägen tillbaka till arbetsmarknaden.

Fontänhuskonceptet

Grundtanken i fontänhuskonceptet är att ta tillvara och utveckla människors friska sidor genom arbete och gemenskap. Medlemmarna deltar frivilligt i verksamheten och bidrar efter förmåga för att bryta isolering, strukturera sin dag, arbeta med meningsfulla uppgifter, ingå i en gemenskap och stärka sin självkänsla.

Fontänhuset har en inbjudande och inkluderande miljö där människor oavsett bakgrund, svårigheter och ålder kan delta. Den arbetsinriktade dagen erbjuder ett varierat utbud av arbetsuppgifter och är fördelade på enheter som bland annat innefattar kök och kontor. Medlemmar deltar aktivt i husets drift, till exempel lagar mat, städar, renoverar, bemannar receptionen, hanterar post och mail, uppdaterar hemsidan och sociala medier, bokför och tar emot studiebesök. Det vill säga alla typer av uppgifter som ingår i driften av fontänhusets verksamhet. Arbetet utförs av medlemmar och handledare sida vid sida med målet att var och en ska nå bästa möjliga välbefinnande och livskvalitet.

Olika program för olika behov

Fontänhuset erbjuder ett program som ger medlemmar möjlighet att återgå till arbetsmarknaden, säkra och behålla anställningar och studieplatser samt stötta till att hitta rätt utbildningar. Ett annat program är det sociala programmet som erbjuder medlemmar deltagande i friskvård, kulturella evenemang och tillfällen för social samvaro. Gemensamt för alla fontänhus är de 37 riktlinjer som definierar verksamheten och stöttar medlemmarnas rättigheter.

De internationella riktlinjerna för klubbhusprogram, som antagits enhälligt av den världsomspännande klubbhusgemenskapen, definierar klubbhusmodellen för rehabilitering. Riktlinjerna är hjärtat i klubbhusgemenskapens framgångar med att hjälpa människor med psykisk ohälsa att undvika sjukhusvistelse samtidigt som de uppnår sociala, ekonomiska, utbildningsmässiga och yrkesmässiga mål.

Organisation

Fontänhus drivs av en ideell förening eller stiftelse. Konceptet bygger på medlemmarnas möjlighet till inflytande. Det finns anställda handledare som anställs av föreningen. Det finns en styrelse i vilken det ingår medlemmar, en verksamhetsansvarig och andra ideella personer.

Det är viktigt att det inte är politiker eller myndigheter som styr fontänhus utan medlemmarna själva. Det är av stor betydelse att individen kan få social träning, bryta sin isolering, få ökad självkänsla, sköta tider, ha ett stabilt mående och få ett hopp om att kunna lyckas.

Samverkansaktörer

I fontänhusen kan även studieförbund finnas och bidra med studiecirklar för medlemmar och anhöriga. Även intresseföreningar kan ha utrymme i huset vid vissa tillfällen och på så sätt stödja individer med sina kunskaper och nätverk.

Finansiering

Verksamheten finansieras med föreningsbidrag från främst kommun och landsting. Medel kan även ansökas hos Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Arvsfonden för specifika projekt. Fontänhusen utför inte arbete mot ersättning, vilket är i strid mot stadgarna.

Framgångsfaktorer i Fontänhus

Det finns flera faktorer bakom framgångarna för fontänhusen. Det är frivilligt och det finns ingen tidsbegränsning för hur länge man får delta. Inga biståndsbeslut krävs. Alla är välkomna. Deltagaren får möjlighet att bryta sin isolering, strukturera sin dag, utföra meningsfulla arbetsuppgifter, umgås med andra och stärka sin självkänsla.

Psykisk ohälsa är dyr och kostnadskrävande, både för individen och för samhället. Exempelvis visar en svensk rapport (*Ekman M et al. Läkartidningen 2014*) att en person med diagnosen schizofreni kostar kommun, landsting och stat omkring 500 000 kronor per år.

Vinsten är störst för individen. Hen får en plats att träffa andra i liknande situation och får komma in i rutiner, struktur, och framförallt – inte må sämre. Erfarenheter från andra Fontänhus visar att deltagarna börjar må bättre av att känna tillhörighet, få rutiner och stöd.

Förutsättningarna för att komma ut på arbetsmarknaden ökar och går fortare. Inläggningar på sjukhus minskar. Även rehabiliteringen påskyndas, då verksamheten i fontänhuset är ett viktigt komplement till den behandling som ges i bl a psykiatri. Medicinsk behandling och arbetslivsinriktad rehabilitering kan också fungera bättre.

Vinsten blir även att individen behöver mindre tid i – eller t o m avslutar kontakten med – psykiatri, vilket innebär en vinst. Detta gäller även andra aktörer, exempelvis socialtjänsten/socialpsykiatri. Individen får tillgång till en social rehabilitering genom anpassat arbete i fontänhuset, istället för andra insatser som kostar och som troligtvis inte är effektiva just då.

Det kan även bli lättare med en samverkan kring individen och på sikt göra insatserna som erbjuds denne för att närma sig arbetsmarknaden (eller rätt stöd och ersättning) mer effektiva. En effekt kan till exempel vara att boendestödet kan minskas helt eller delvis, en annan att Försäkringskassan kan erbjuda individer med någon form av ersättning en strukturerad sysselsättning under ersättningstiden.

Som tidigare nämnts kan fontänhuset även vara ett viktigt komplement till annat stöd eller deltagande i arbetslivsinriktad rehabiliteringsinsats. Det har också betydelse att ett fontänhus är lätt tillgängligt, varför det är viktigt att lokalen finns centralt.

Kartläggningen av behovsgruppen

Metod och tillvägagångssätt

Kartläggningen genomfördes under november 2019 - januari 2020 och bygger dels på information från respektive kommuns sociala förvaltning men även från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Möjligheternas hus, Personliga ombud samt intresseföreningar.

För att kartlägga vilka enheter och verksamheter som arbetar med behovsgruppen inom de olika kommunerna kontaktades först centrala personer inom respektive kommuns socialförvaltning/motsvarande. Detta var ett nödvändigt steg då kommunerna är organiserade sig på olika sätt.

I nästa steg kontaktades de enheter som man inom sin förvaltning själva ansåg kunna bidra med information till kartläggningen av behovsgruppen. Insamlingen av material skedde dels via ett frågeformulär samt i de flesta fall i kombination med en efterföljande intervju.

Några enheter och verksamheter har kunnat ge precisa och kvantitativa svar medan andra, som t ex intresseföreningar, av naturliga skäl inte har tillgång till sådan information. Intresseföreningar har däremot tillfrågats om sina medlemmars syn på att transportera sig mellan orter om en verksamhet inte finns på bostadsorten.

Målgruppen för kartläggning är personer som är i arbetsför ålder (18-64 år), som har en diagnos kopplad till psykisk ohälsa eller som själv upplever en funktionsnedsättning på grund av psykisk ohälsa, och som är i behov av stöd för att närma sig praktik, arbete eller studier men som inte redan idag befinner sig i en liknande för individen fungerade åtgärd.

De frågor som ställdes i kartläggningen:

1. På vilket sätt arbetar ni med människor som är i behov av stöd på grund av psykisk ohälsa (avses endast vuxna mellan 18-64 år)?
2. Hur ser er behovsgrupp ut?
3. Upplever ni att ett Fontänhus skulle kunna komplettera er nuvarande verksamhet?
4. Uppskattningsvis, hur många personer möter ni i er verksamhet som skulle vara i behov av ett Fontänhus och hur ser den ungefärliga fördelningen ut mellan åldersgrupperna 18-25 år, 26-40 år och 41-64 år?

Resultat från kartläggningen

Resultaten presenteras i form av en kort beskrivning av de enheter och verksamheter som ingår i kartläggningen från respektive kommun följt av en redogörelse av den information som framkom från dessa enheter och verksamheter.

Skurups kommun

Kartläggningen från Skurups kommun bygger på information från de delar under Individ- och Familjeomsorg där man framförallt kommer i kontakt med personer med psykisk ohälsa. Myndighetsutövning är ett ansvarsområde under Myndighetsenheten som arbetar med stöd framförallt kopplat till försörjning. Under Vuxenenheten finns dels ansvarsområdet Arbetsmarknad där handläggare möter personer med psykisk ohälsa som är i behov av försörjnings- och arbetsmarknadsstöd samt Pomonas verksamhet där man erbjuder sysselsättning för personer med psykisk ohälsa.

I kartläggningen har hänsyn tagits till den omorganisering som ska göras från årsskiftet 2019/2020 där Pomonas verksamhet ska begränsas.

De arbetsinriktade momenten inom Pomona kommer försvinna och istället ska Pomona fungera mer som en social träffpunkt. En omorganisation som innebär att mer fokus läggs på arbetsstöd till personer med försörjningsstöd.

Myndighetsenheten - Myndighetsutövning

På Myndighetsutövning menar man att framförallt unga kan ha nytta av ett fontänhus. Man menade också att det sannolikt finns ett stort mörkertal som inte kontakter socialtjänsten överhuvudtaget trots att man är i behov av stöd. Ett fontänhus menar man kan komplettera den nuvarande verksamheten i hur den är arbetsinriktad och att man såg en risk med att unga inte kommer till Pomonas verksamhet då den kan uppfattas som stigmatiserande. Utmaningar som man lyfte kopplat till ett Fontänhus är det faktum att vissa personer kommer behöva göra resor för att komma till verksamheten och man lyfte fram vikten av att fontänhuset i så fall bör ligga centralt nära en knutpunkt för kollektivtrafiken. Uppskattningsvis menar man att ca 34 personer som man möter i sin verksamhet kan vara i behov av ett fontänhus.

Vuxenenheten - Arbetsmarknad

På ansvarsområdet Arbetsmarknad under Vuxenenheten möter man personer med psykisk ohälsa som är i behov av stöd för att komma ut på arbetsmarknaden. Av ca 256 individer som finns inskrivna så menar man att ungefär 25 individer lever med en självupplevd psykisk ohälsa. Dessa personer har försörjningsstöd men finns sannolikt inte i Pomonas verksamhet. Från enheten såg man positivt till ett fontänhus. Man menade att då Pomonas verksamhet ska begränsas till endast en social träffpunkt så kommer det i framtiden saknas en meningsfull sysselsättning för de individer som besöker verksamheten idag. Vidare menar man att det finns ett mörkertal med personer som inte söker försörjningsstöd trots att de på grund av upplevd psykisk ohälsa inte klarar av att arbeta. Framförallt ser man antalet unga med psykisk ohälsa ökar.

Uppskattningsvis menar man att ca 25 personer som man möter i sin verksamhet kan vara i behov av ett fontänhus. Inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) finns just nu 56 inskrivna individer varav 15 uppskattas vara i behov av ett fontänhus. Denna grupp består av individer mellan 18-20 år som ofta lever hemma och som saknar kontakt med myndigheter.

Vuxenenheten - Pomona

Pomona är ett aktivitetshus med en arbetsinriktad daglig verksamhet för personer med långvarig psykisk ohälsa. Personer som kommer till Pomona har alltid ett biståndsbeslut men ingen har en funktionsnedsättning som berättigar LSS. Förutom att vara en social träffpunkt så erbjuds individer en meningsfull sysselsättning. I nuläget finns 29 inskrivna i verksamheten och man bedömer att ungefär 12 av dessa skulle vara i behov av ett fontänhus. Man menar att ett Fontänhus kan komplettera den nuvarande verksamheten då det inte finns någon liknande verksamhet för målgruppen.

Sammanställning för Skurups kommun:

Enhet/Skurup	Antal personer	Varav 18-25 år	Varav 26-40 år	Varav 41-64 år
IFO/Myndighet	34	10	11	13*
IFO/Vuxen/Arbetsmarknad	25	14	8	3
Pomona	12	4	3	5
KAA-listan	15	15	-	-

* 5 av de 13 i kategori 41-64 kommer aldrig att ha ett vanligt arbete

Sjöbo kommun

I Sjöbo kommun är det framförallt enheter och verksamheter under Vård- och omsorgsförvaltningen och Familjeförvaltningen som möter människor med psykisk ohälsa. Socialpsykiatri som ligger under Vård- och omsorgsförvaltningen arbetar med riktade insatser direkt med personer med psykisk ohälsa. Under Familjeförvaltningen ligger dels Myndighetsenheten som möter människor med psykisk ohälsa som är i behov av försörjningsstöd samt enheten för Arbete och Integration som arbetar med stödåtgärder kopplat till arbetsmarknaden. I kartläggningen bör beaktas att Sjöbo kommun nyligen genomgått en del organisatoriska förändringar och har en hel del ny personal.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri är organiserad under Vård- och omsorgsförvaltningen och erbjuder riktade insatser genom en Öppen verksamhet, boendestöd, sysselsättning och arbetsterapeut. Arbetet i samtliga delar bedrivs återhämtningsinriktad med såväl

individuella insatser som gruppverksamhet och målgruppen är personer över 18 år med långvarig och varaktig psykisk problematik. I samtliga delar syns sedan fyra år tillbaka en ökad efterfrågan om insatserna.

Från Socialpsykiatrins sida menar man att ett Fontänhus delvis skulle kunna komplettera befintlig verksamhet. Man syftar då på individer som ligger utanför den befintliga öppna verksamheten. De personer som främst skulle vara i behov av ett fontänhus är personer som nyligen insjuknat, unga, eller de som idag inte har någon insats alls. Uppskattningsvis menar man att ca 4 personer som man möter i sin verksamhet kan vara i behov av ett fontänhus.

Myndighetsenheten - försörjningsstöd

Inom Försörjningsstöd som är organiserad under Myndighetsenheten utreds och beslutas om försörjningsstöd. Man bedriver även kompetenshöjande verksamhet som syftar till att de sökande ska komma ut i egen försörjning genom arbete, studier eller annan ersättning. Målgruppen är både arbetssökande, sjukskrivna, barnfamiljer, nyanlända, personer med missbruk och andra grupper som av olika anledningar inte klarar av sin försörjning på egen hand.

Av de sökande ser man att en stor del av långtidssjukskrivna som saknar rätt till sjukpenning eller sjukersättning då deras arbetsförmåga ofta inte bedöms stadigvarande nedsatt.

På enheten för Försörjningsstöd menar man att de flesta av de personer man möter i sin verksamhet är i någon form av åtgärd via kommunen och att det finns en hel del olika verksamheter i kommunen som kan möta de olika behov som finns. Man menar att ungefär 11 personer skulle vara målgrupp för ett fontänhus.

Arbete och Integration

Inom enheten Arbete och Integration arbetar man med kartläggning inom gruppverksamhet för de kommuninvånare som är i behov av samordnat stöd från olika instanser såsom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Regionen, d.v.s. Psykiatri eller Vårdcentralen och Kommunens försörjningsstöd. Exempelvis arbetar man med enskilda samtal, övergripande information om anställningsformer, hemuppgifter, social praktik m.m. till människor som är i behov av stöd.

Från enhetens sida menar man att ett fontänhus kan komplettera den nuvarande verksamheten då det ofta efterfrågas sysselsättning från kommunens enhet för försörjningsstöd. Man menar vidare att det är mycket positivt att ett Fontänhus inte är en myndighet. Enheten kan inte återge en siffra för hur många man möter i sin verksamhet som kan vara i behov av ett fontänhus. Däremot lyfter man fram hur det finns ett stort mörkertal och att psykisk ohälsa är en växande utmaning särskilt i Sjöbo.

Under enheten för Arbete och Integration ligger också det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Uppskattningsvis menar man att ca 85 individer mellan 18-20 år finns i denna grupp som ofta lever hemma och som saknar kontakt med myndigheter. Här tror man att det finns ett stort antal som lider av psykisk ohälsa.

Daglig verksamhet LSS - Anpassad plats och Diamanten

Anpassad plats och Diamanten är två dagliga verksamheter hos kommunen som erbjuds inom ramen för LSS. Anpassad plats innebär sysselsättning i form av en anpassad praktikplats på en arbetsplats i samhället och Diamanten är basen för flera olika arbetsgrupper inom exempelvis drama/film, miljövard, caféverksamhet, media samt ett flertal företagsgrupper.

Inom daglig verksamhet har individerna beslut enligt LSS vilket gör att man är tveksam till i hur stor utsträckning ett Fontänhus är aktuellt för målgruppen.

Eventuellt menar man att det kan vara intressant med ett Fontänhus när det gäller personer som endast har beslut om daglig verksamhet några dagar per vecka. Man lyfter också fram att det finns individer som har beslut om LSS men som också periodvis lider av psykisk ohälsa. Här menar man att det finns ett växande behov av någon typ av socialt orienterad verksamhet som har lägre krav som skulle kunna vara ett komplement eller alternativ till den övriga verksamheten för målgruppen.

Man ser att formen för en sådan verksamhet skulle kunna vara i ett fontänhus alternativt något som skulle kunna ske inom ramen för LSS-insatsen. Kopplat till daglig verksamhet trycker man mycket på närhetsaspekten och man lyfter en osäkerhet kring motivation och ekonomi om eventuella resor är nödvändiga.

Sammanställning för Sjöbo kommun:

Enhet/Sjöbo	Antal personer	Varav 8-25 år	Varav 26-40 år	Varav 41-64 år
Socialpsykiatri	4	2	2	0
Myndighet/Försörjningsstöd	13	1	2	10
Arbete/integration	-	-	-	-
Daglig verksamhet	4	0	3	1
KAA-listan	?*	?	-	-

* Totalt finns uppskattningsvis 85 individer inskrivna. Man kan inte ge någon siffra men man bedömer att ett stort antal individer i denna grupp lider av psykisk ohälsa.

Simrishamns kommun

Kartläggningen för Simrishamns kommun bygger på information från enheten för LSS och Socialpsykiatri, Vuxenenheten samt KAA. Enheterna ligger under Socialförvaltningen samt Barn- och utbildningsförvaltningen och arbetar på olika sätt med personer som lider av psykisk ohälsa. Enheten för LSS och Socialpsykiatri arbetar med boendestöd och sysselsättning och Vuxenenheten som är organiserad under Individ- och familjeomsorg arbetar bland annat med handläggning av försörjningsstöd åt personer med psykisk ohälsa. Det Kommunala aktivitetsansvaret

(KAA) ligger under Barn- och utbildningsförvaltningen och riktar sig till ungdomar mellan 16-20 år.

LSS och Socialpsykiatri

Inom LSS och Socialpsykiatri erbjuder man stöd till personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning som påverkar personens vardag. Stödinsatserna som sker inom ramen för SoL är boendestöd, särskilt boendestöd och sysselsättning. Den befintliga verksamheten som finns inom sysselsättning är Träffpunkten, en verksamhet som är öppen för alla och som fungerar både som en social träffpunkt och som en möjlighet till sysselsättning.

Från enhetens sida upplever man att det är svårt att uppskatta storleken på en målgrupp för ett Fontänhus. Man menar att det redan idag finns en befintlig tillfredsställande verksamhet för de personer som ingår i verksamhetens målgrupp. Man ser en utmaning kring ett eventuellt fontänhus, som skulle finnas utanför Simrishamn, dvs att behöva resa mellan orter. Dock lyfter man fram att en fördel skulle vara den coachande delen av ett Fontänhus som skulle vara bra för målgruppen.

Vuxenheten (Ekonomigruppen och Prologen)

Vuxenhetens Ekonomigrupp erbjuder stöd kopplat till försörjning. Man samverkar med andra aktörer såsom Arbetsförmedling, Försäkringskassa och sjukvård. I sitt arbete stödjer och motiveras den enskilde på vägen till egen försörjning. Man menar att anledningen till att enskilda inte lyckats få en förankring på arbetsmarknaden och egen försörjning kan bero på enbart psykisk ohälsa eller som oftast är fallet i kombination med flera andra faktorer.

Ett fontänhus menar man skulle kunna vara en slags insats dit man kan gå dagligen och bygga upp en fungerande vardagsstruktur. En sådan verksamhet skulle även vara till stor hjälp för nyanlända personer som inte lyckats etablera sig i samhället på grund av psykisk ohälsa, låg utbildningsbakgrund och språksvaghet. Man kan även se fördelarna med ett Fontänhus då det finns ett glapp mellan socialtjänstens insatser och det stöd som exempelvis Arbetsförmedlingen kan erbjuda.

Prologen är en annan grupp inom Vuxenheten som ansvarar för kommunens missbruksvård för personer från 21 år. Inom verksamheten ser man att psykisk ohälsa förekommer i majoriteten av de ärenden man har och att individer är i behov av stöd och daglig struktur. Man menar att Träffpunkten nästan inte alls passar denna målgrupp och att det stöd som erbjuds idag är enstaka dagliga aktiviteter och individuellt anpassade aktiviteter.

Man ser gärna att det fanns en verksamhet dit man kan hänvisa målgruppen som kan fungera som sluss till arbetslivet och man menar att ett fontänhus skulle kunna vara ett bra komplement till dagens verksamheter. Totalt uppskattar man att ungefär 20 personer skulle vara i behov av ett Fontänhus.

Kommunala aktivitetsansvaret - KAA

Kommunala aktivitetsansvaret (KAA) riktar sig till ungdomar mellan 16-20 år som

fullgjort sin skolplikt men inte har en fullständig gymnasieexamen. Varje kommun har KAA för sina "egna" ungdomar som är folkbokförda hos respektive kommun. Insatser från KAA är frivilligt att ta del av men minimum är självklart att informera om vilket stöd KAA kan vara eller slussa vidare till. Man hjälper främst till med frågor om studier och arbete men för att göra det måste individen må bra. Stödet man ger är i form av exempelvis motiverande samtal och hjälp att förändra sin vardag och sina rutiner. Antalet ungdomar i KAA är flytande men just nu uppskattas ca 6-7 personer ha uppgett eller uppvisar mindre bra eller dåligt mående.

Inom KAA ställer man sig mycket positivt till ett fontänhus. Det saknas ett "elevhälsoteam" för personer som inte går i skolan och där ser man ett Fontänhus som en pusselbit som saknas. Man menar att allt som innebär att ungdomar inte behöver springa mellan flera olika enheter, myndigheter och projekt både underlättar och effektiviserar arbetet. Man menar också att ett fontänhus skulle bidra till att professioner emellan hade tagit mycket lärdomar av varandras arbete, erfarenheter och kunskaper.

Sammanställning för Simrishamns kommun:

Enhet/Simrishamn	Antal personer	Varav 18-25 år	Varav 26-40 år	Varav 41-64 år
Vuxenenheten	20	?	?	?
Socialpsykiatri	-	-	-	-
KAA-listan*	6-7	6-7	-	-

Arbetsförmedlingen

Det finns ett mörkertal med individer med förmodad psykisk ohälsa. Ett okänt antal individer med svårigheter utan en funktionshinderskod - som befinner sig i insatser - men som inte får rätt stöd. Man kan anta att de som står utan åtgärd uppstår ekonomiskt bistånd via socialförvaltningen.

Inskrivna arbetssökande med psykisk funktionsnedsättning (t o m 15 nov 2019).

2019	Totalt antal inskrivna per kommun	Varav 40 år och äldre	Varav under 40 år	Varav under 25 år	Varav arbetslös eller i program
Ystad	149	96	53	8	65
Skurup	79	51	28	3	35
Sjöbo	72	42	30	7	28
Tomelilla	67	34	33	5	23

Simrishamn	96	61	35	6	35
Summa	463	284	179	29	186

Försäkringskassan

Antal sjukskrivna personer med orsak psykisk ohälsa (t o m 15 nov 2019) - d.v.s. ca 42% av de sjukskrivna är detta p g a någon form av psykisk ohälsa

2019	totalt antal sjukskrivna	* varav orsak, psykisk ohälsa
Skurup	215	89
Sjöbo	254	108
Simrishamn	175	73
Summa	644	270

*Motivera personer till...

Möjligheternas Hus

Samtal med Karin Lindström, Projektledare:

Verksamheten är ett 3-årigt projekt finansierat av Samordningsförbundet Sydöstra Skåne som arbetar med att motivera personer till vardagsrevidering, i syfte att stödja till förändringar, som påverkar möjligheter till att söka ett arbete.

Ett förberedande arbete inför kommande insatser från Arbetsförmedling och/eller socialtjänst.

De motiverande samtalen som projektet erbjuder kan beskrivas i tre faser:

1. Skapa relation samt tillit till processen
2. Skapa insikt i egenansvar, valkompetens* samt behovet av vardagsrevidering för att nå målet samhällsinkludering
3. Delaktighet, förståelse och vilja att ta nästa steg mot egen försörjning. I slutet av fas 3 är planeringen klar och deltagaren är beredd att skrivas ut så snart som nästa steg kan påbörjas.

En framgångsfaktor som har utkristalliserat sig är att det inte finns någon fastställd tidsperiod för de respektive faserna eller själva inskrivningstiden som helhet - detta anpassas helt efter den enskildes behov och förutsättningar - samtidigt som det från projektpersonalens sida finns en röd tråd, för att föra processen framåt. Fokus och utgångspunkt i ett salutogent synsätt där samtalen leder till ett synliggörande och möjliggörande för den enskilde att nå målet egenförsörjning och samhällsinkludering.

I deras verksamhet finns ett ca 70-tal inskrivna personer. Projektledaren ser stora fördelar med ett fontänhus och att detta väl skulle kunna vara ett komplement till bl.a. Möjligheternas Hus.

Intresseföreningarna

IFS (Schizofreniförbundet)

Angående fontänhus och möjligheten för våra målgrupper. De flesta har nog färdtjänst och kan utnyttja den - MEN många gör nog inte det i alla fall. Rädsla, osäkerhet och misstänksamhet lägger många hinder i vägen.

Det är mycket viktigt att den personal som ska arbeta i ett fontänhus måste ha tålamod och lägga ner mycken energi på att göra sig bekant med sina gäster/medarbetare och skapa förtroende hos dem som deltar.

När man bestämmer om vilken typ av verksamhet man ska ha i ett fontänhus, så menar man att det är viktigt att det även finns verksamhet för de lugna och tysta, inte bara för de utåtriktade och aktiva. Kanske måste det också i uppbyggnadsskedet finnas möjlighet för en uppsökande verksamhet. Kanske via en minibuss som kör mellan orterna. Uppbyggnadsperioden får inte heller vara för kort - minst ett år.

FAHS - Föreningen Anhörig Skåne

FAHS föreslår följande exempel på transportmöjligheter – till och från ett fontänhus som inte är beläget i hemkommunen - som är genomförbara för deras medlemmar:

1. Ett flertal av brukarna i hemkommun Sjöbo har färdtjänst, vilket ger bra möjligheter att delta i verksamhet belägen i Ystad – särskilt de boende inom LSS med högfungerande autism.
2. Bussförbindelserna är rimligt goda för att ta sig till Ystad med eller utan ledsagare.
3. Samåkning bör också kunna ordnas på frivillig basis med hjälp av ex. föräldrar eller närstående.
4. Övrigt exempel är den typ av transportmöjlighet som praktiseras i fontänhuset i Båstad. Där har man ordnat transport i fontänhusets regi för att hämta deltagare över kommungränsen till Ängelholm.

RSMH - Riksföreningen för Social och Mental Hälsa

RSMH rapporterar att 3 st brukare kan tänka sig att resa om de fick ekonomisk hjälp till resekostnaden annars inte. De är 29 st som är inskrivna på Pomona. Det är alltså en väldigt liten del som kan tänka sig att ta sig utanför hemorten p g a begränsad ekonomi.

Personliga Ombud

Personliga ombud vänder sig till individer i åldrarna 18 år och uppåt med psykisk ohälsa/funktionsnedsättning. Tillsammans med individen kartläggs behov av vård, stöd och service som man har rätt till. Ombuden är fristående från myndighet och arbetar på uppdrag av sin klient. Ger råd och stöd i kontakter/nätverk med sjukvård och myndigheter. De har tystnadsplikt och för inga journaler. Personligt ombud är kostnadsfritt.

PO Skurups:

Ja till fontänhus, framförallt för att det inte är biståndsbedömt. Som komplement till andra verksamheter. Skurup saknar träffpunkt som inte är biståndsbaserat.

PO Sjöbo och Simrishamns:

För de klienter som kan ta sig med kollektivtrafik kan det vara ett komplement och en väg till återhämtning med ett fontänhus. De kan inte svara på antal personer och åldrar på sina klienter. Under ett år träffar de ca 50 personer i Sjöbo/Simrishamn. Det som framgår är att åldrarna skiljer sig väldigt mellan kommunerna. Medelåldern är högre i Simrishamn.

Kommun	Totalt antal personer	Varav 18-25 år	Varav 26-40 år	Varav 41-64 år
Skurup	21	2	6	13
Sjöbo/Simrishamn	?	?	?	?

Slutsats

Kartläggningen/inventeringen visar att det tillsammans med det som framkom av inventeringen i Ystad 2017 - finns ett tillräckligt underlag av personer med behov av en kompletterande insats - som ett Fontänhus skulle kunna erbjuda.

Svaren från de kontaktade kommunerna i förstudien säger även att ett fontänhus inte tar över annan verksamhet. Däremot skulle de komplettera det man inte själv kan erbjuda/tillhandahålla.

Nästa steg bör således vara att ta nästa steg mot ett förverkligande av ett gemensamt Fontänhus i sydöstra Skåne.